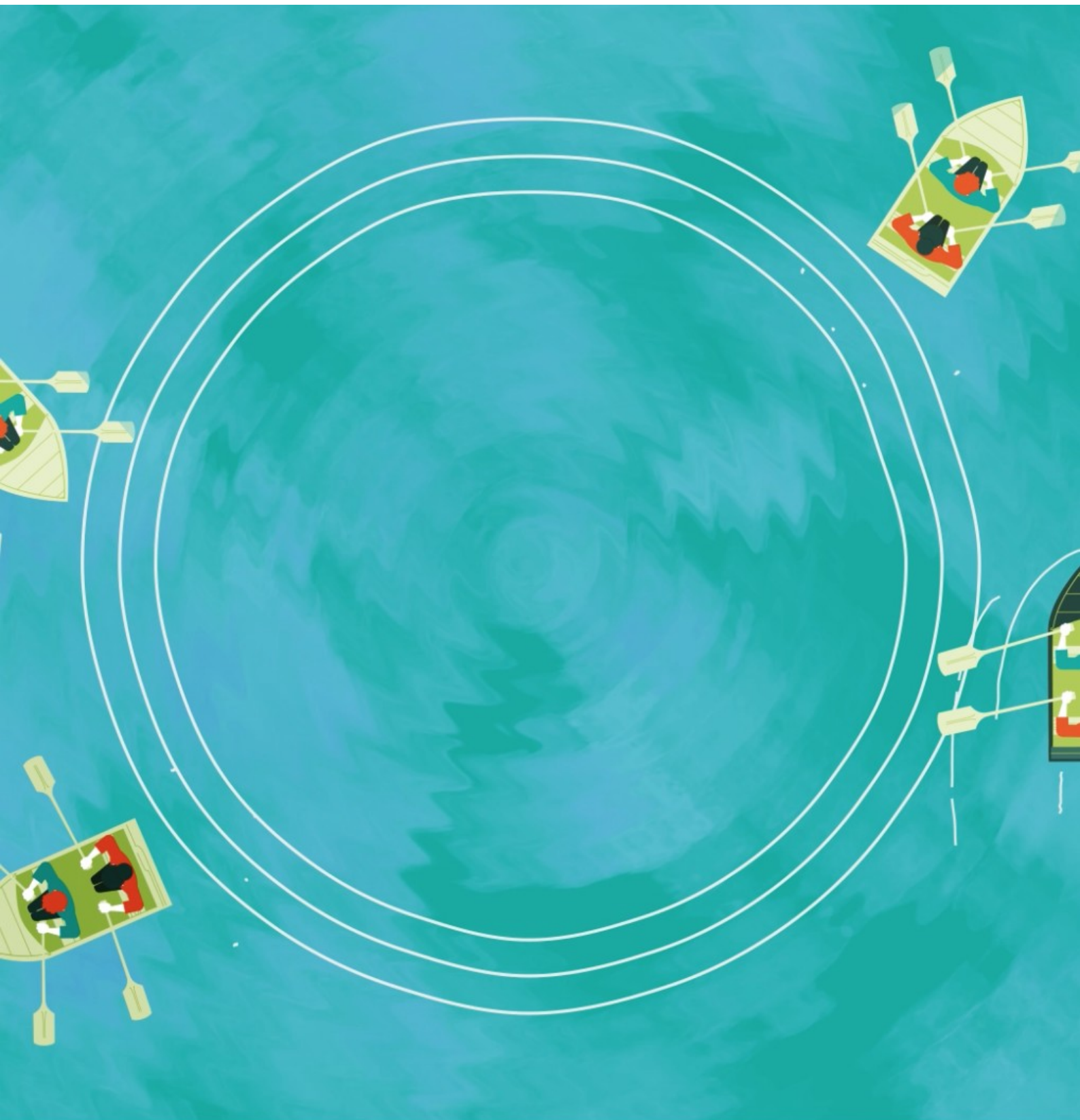

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

KRITISCHE REFLECTIE ten behoeve van de
ONTWIKKELINGSGERICHTE PEERREVIEW VAN 12 DECEMBER 2023

PARTNERSCHAP

OPLEIDEN IN DE SCHOOL

Inhoud

Aanleiding	2
Ambitie en hoofdvraag	2
Kenmerken van het POS	3
Aanpak binnen het POS	4
Actoren in het POS	6
Hoe is het POS georganiseerd?	6
Overleg- en samenwerkingsstructuur	7
Koppeling met de vier waarborgen	8
POSpedia	9

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

Aanleiding

Aangespoord door landelijke en regionale ontwikkelingen binnen en buiten het basisonderwijs en onze eigen ambities in het Partnerschap Opleiden in de School (vanaf nu POS) kiezen wij ervoor om in december 2023 deel te nemen aan de ontwikkelingsgerichte peerreview. De peerreview heeft voor ons als hoofddoel inzicht en inspiratie te verkrijgen om het partnerschap toekomstbestendig te laten zijn. We hebben door het schrijven van deze kritische reflectie ter voorbereiding op de peerreview zicht gekregen op waar we vandaan komen, waar we nu staan en welke ontwikkelvragen we hebben, passend bij onze ambities. Vanuit het oogpunt van gelijkwaardigheid binnen het partnerschap zijn in de project- en schrijfgroep de vijf regio's en verschillende rollen vertegenwoordigd.

'De afgelopen jaren hebben we als werkveld en opleiding intensief met elkaar samengewerkt om de collega's van morgen samen op te leiden. In het partnerschap voelen we ons met elkaar verbonden, niet alleen voor het samen opleiden, maar ook voor het samen onderzoeken en samen professionaliseren. Samenwerken is niet vanzelfsprekend, het vraagt afstemming, dialoog en je samen verantwoordelijk voelen. Samenwerken is soms hard werken, het vraagt tijd, aandacht en energie. En soms vraagt het ook een moment van stilte, van reflectie, van pas op de plaats om ons te bezinnen op de vraag 'hoe doen we het eigenlijk met elkaar'? In deze peerreview willen we dit moment pakken en samen ontdekken hoe we de toekomst van het partnerschap vorm kunnen geven.'
Ankie de Laat, voorzitter stuurgroep POS

Ambitie en hoofdvraag

Onze ambitie is om kwaliteit te waarborgen in drie pijlers: samen opleiden, samen onderzoeken en samen professionaliseren, en om ons hierin tegelijkertijd verder te ontwikkelen.

We formuleren daardoor de hoofdvraag als volgt: **Hoe zorgen we dat het POS toekomstbestendig is?** Toekomstbestendig betekent voor ons dat we flexibel om kunnen gaan met zowel landelijke, regionale als POS-ontwikkelingen en dat we gelijktijdig kwaliteit blijven bieden.

Vanuit deze hoofdvraag zijn twee deelvragen tot stand gekomen. Samen geven ze antwoord op de hoofdvraag:

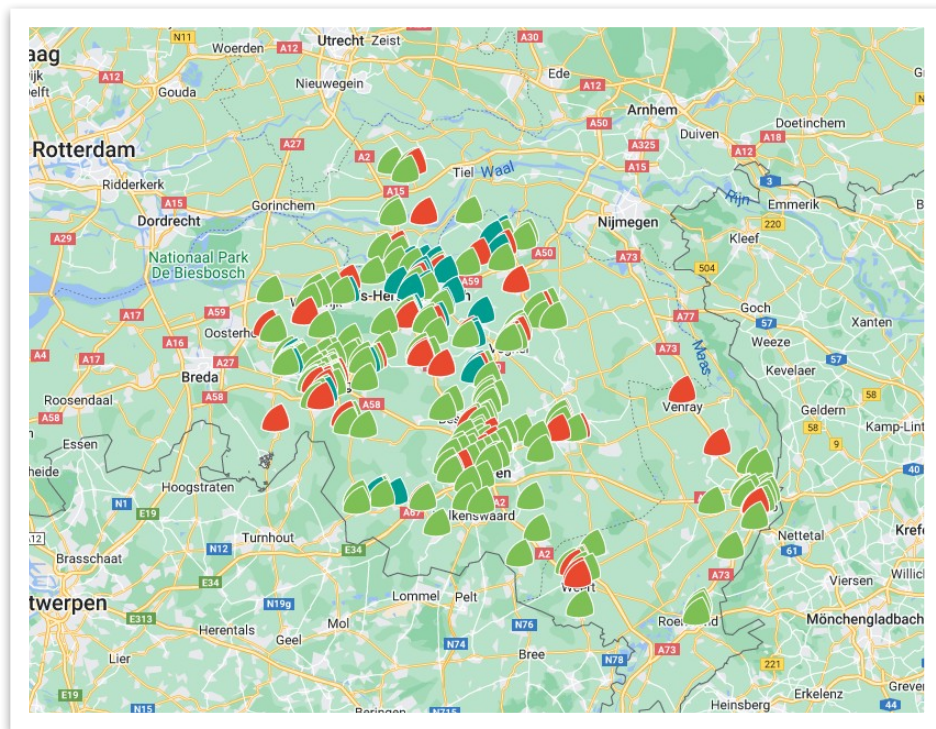
1. Hoe versterken we ontwikkelkracht en samenwerking binnen het POS met als doel het waarborgen van kwaliteit van samen opleiden, samen onderzoeken en samen professionaliseren?
2. Hoe faciliteren en waarderen we eenheid in verscheidenheid, met andere woorden hoe behouden we de kracht en eigenheid van de diverse regio's?

Landelijke ontwikkelingen als het lerarentekort en de vorming van onderwijsregio's liggen ten grondslag aan bovenstaande vragen. Ook ontwikkelingen in de verschillende opleidingsvarianten (voltijd, deeltijd, zij-instroom, Jonge Kind Specialist, Pabo-ALO en Academische Pabo Tilburg) hebben invloed op het toekomstbestendig zijn. Tevens zijn er verschillen tussen de regio's wat betreft traditie en cultuur, waarbij het van belang is dat we de focus op wederkerig leren behouden en versterken. De reikwijdte van het POS is te zien op afbeelding 1.

Na het afronden van de opleiding is logischerwijs voortgezette professionalisering van startende leraren van belang. Professionalisering van studenten en startende leraren hangt nauw samen met de kwaliteit en de professionaliteit van alle actoren die hierbij betrokken zijn.

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

Afbeelding 1 – 5 leslocaties, 45 schoolbesturen en 244 opleidingsscholen

academische opleidingsschool

opleidingsschool

schoolbestuur of leslocatie FHKE

Kenmerken van het POS

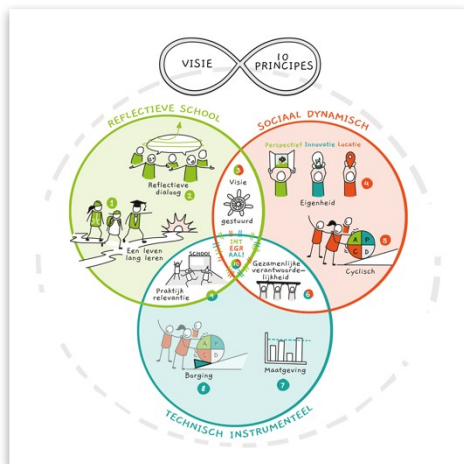
Het POS is een partnerschap tussen een groot aantal schoolbesturen in Noord-Brabant, Noord-Limburg en de Bommelerwaard en West-Betuwe en de pabo's van Fontys Hogeschool Kind en Educatie (FHKE). Het POS bestaat officieel uit opleidingsscholen (OLS) en academische opleidingsscholen (AOS).

OLS en AOS werken vanuit een gezamenlijke visie op opleiden in de school. Uitgangspunten daarbij zijn: het leren en werken in een professionele leergemeenschap en het leren van en op de werkplek. We werken samen aan kwaliteit, we onderzoeken en innoveren, zodat we de best opgeleide professionals het onderwijs aan onze kinderen laten verzorgen. Een AOS is een ervaren opleidingsschool die systematisch werkt aan de ontwikkeling van een onderzoekscultuur. We constateren in deze kritische reflectie dat de werkwijzen van de reguliere en de academische opleidingsschool meer op elkaar zijn gaan lijken door het ontwikkelen en stimuleren van een onderzoekende en reflectieve houding binnen het POS, onder andere onder invloed van het lectoraat.

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

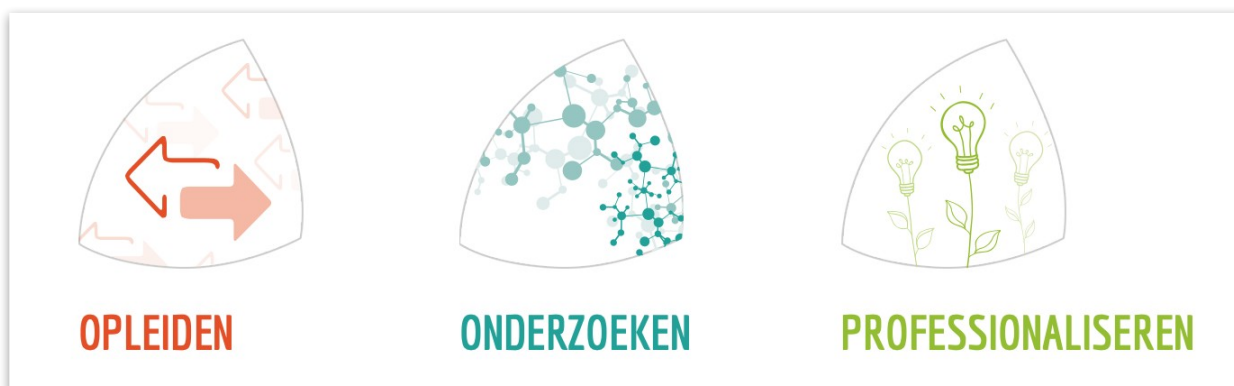
Aanpak binnen het POS

Wij zijn een netwerkorganisatie die zich kenmerkt door **verbinding** binnen de regio's en over de regio's heen. Er is sprake van een gelijkwaardige verbinding tussen verschillende actoren waarbij gebruik wordt gemaakt van en vertrouwd wordt op ieders expertise. Door de **dialogo** zowel informeel en laagdrempelig als in een meer formele en cyclische setting in te zetten, werken we samen aan het (borgen van) **kwaliteit**. Dit is zichtbaar gemaakt in de tien principes van integrale kwaliteitsontwikkeling (IKO).
<https://www.partnerschapopleideninideschool.nl/kwaliteit>

Afbeelding 2

Vanuit deze kenmerken dialoog, verbinding en kwaliteit hebben we gekeken naar de praktische vertaling van onze drie pijlers [samen opleiden](#), [samen onderzoeken](#) en [samen professionaliseren](#).

Afbeelding 3

SAMEN OPLEIDEN

*'De kracht van het partnerschap is dat het iets toevoegt.
De diversiteit van alle partners maakt kwaliteit.'*

Samen opleiden van studenten

Iedere student leert in een heterogene groep binnen een OLS of AOS. De studentengroep bestaat uit 6 tot 8 studenten uit verschillende studiefasen en opleidingsvarianten. De groep wordt begeleid door een mentor, een basisschoolcoach (BSC) en een opleidingscoach (OC). Doordat er verschillende opleidingsvarianten zijn en studenten zelf een gemotiveerde voorkeur mogen aangeven voor een stageplaats op een opleidingsschool, gaan studenten steeds vaker stagelopen in een andere regio dan waar de lesplaats van hun opleiding is. Dit is ook mogelijk omdat de verschillende locaties eenzelfde curriculum, toetsing en aanpak van het werkplekleren hebben.

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

In de nabije toekomst zullen voor alle opleidingsvarianten de gezamenlijk ontwikkelde leeruitkomsten dezelfde zijn. Door de uniformiteit van de leeruitkomsten zullen de studenten binnen een studentengroep op een opleidingsschool gemakkelijker van en met elkaar kunnen leren. Om goede feedback te kunnen geven is kalibratie nodig zodat gezamenlijk betekenis wordt gegeven aan de leeruitkomsten. Er is mede daarom de afgelopen jaren geïnvesteerd in de feedbackgeletterdheid van studenten, BSC en OC. Zij kunnen vervolgens ook de doorvertaling maken naar de mentor.

Professionalisering en begeleiding van startende leraren

Binnen het partnerschap loopt de pilot voor [doorlopende begeleiding van de startende leraren](#). Er zijn verschillende tools ontwikkeld om de begeleiding meer vraaggestuurd en daarmee op maat te maken. Steeds meer besturen haken actief aan, waardoor de rol van de (bovenschoolse) starterscoach in ontwikkeling is en meer vorm krijgt. We streven ernaar om te zorgen dat wat er is ontwikkeld binnen het partnerschap voor iedereen beschikbaar is zodat iedereen zich blijvend kan professionaliseren. Dit zonder te pretenderen dat iedereen hetzelfde moet doen, het uitgangspunt is immers 'eenheid in verscheidenheid'.

SAMEN ONDERZOEKEN

'Als partners binnen het POS werken we samen aan vernieuwing en schoolontwikkeling. Een gezamenlijke aandacht voor onderzoek vormt daarvoor de basis.'

Samen onderzoeken heeft als [doel](#) om *evidence-informed* te werken aan het verbeteren van onderwijskwaliteit. Samen onderzoeken vindt plaats als studenten in de afstudeerfase samen met een werkgroep van leerkrachten onderzoek doen naar een urgent verbeterthema van de opleidingsschool. Daarnaast wordt er ervaring opgedaan om in [innovatieteams](#) op onderzoeksmatige manier te werken aan innovatieve vraagstukken. De onderzoeksscan is het gereedschap waarmee we de dialoog over de onderzoekscultuur aanzwengelen om zo de kwaliteit te monitoren. Hierin participeren leerkrachten, enkele studenten, opleiders en soms schoolleiders of bestuurders. Het lectoraat 'Goed leraarschap, goed leiderschap' speelt een belangrijke rol bij de ontwikkeling en uitvoering van een gezamenlijke visie op 'samen onderzoeken' en het ontwikkelen van handreikingen hiervoor. Het lectoraat brengt kennis in op gezamenlijke POS-studiedagen, geeft leiding aan de AOS, draagt bij aan de ontwikkeling van POS-besturen als lerende organisaties en initieert of draagt bij aan innovatieprojecten, de pilot startende leraar. We streven naar het krachtiger benutten van de rol van het lectoraat en de kennisuitwisseling rondom innovaties. Dit geldt eveneens voor het samen leren van innovaties en/of good practices die zich in het POS aandienen door collega's van werkveld en opleiding.

SAMEN PROFESSIONALISEREN

'Ik ben leraar. Hoe mooi is het als je dat kunt zeggen, een succesvolle loopbaan lang. Met behoud van het enthousiasme en de bevologenheid waarmee je begon.'

Samen professionaliseren gaat over het blijvend voeren van het goede gesprek en de professionele dialoog tussen de verschillende actoren in het partnerschap met als doel de onderwijskwaliteit te borgen en te verhogen. Een voorbeeld hiervan is de [ontwikkelscan](#), een zelfevaluatie om in dialoog planmatig het leren van en met elkaar te verbeteren. Het werken met innovatieplannen in de regio op bestuursniveau zorgt ook voor het verder samen professionaliseren. Andere voorbeelden zijn: trainingen voor werkveldassessoren; innovatieteams die gericht zijn op professionalisering van zittende leraren, opleiders en starterscoaches; interviews voor basisschoolcoaches en

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

opleidingscoaches; studiedagen en symposia en de pilot [Doorlopende begeleiding startende leraren](#). De sleutelvraag hierbij is voortdurend: hoe versterken we ontwikkelkracht en samenwerking binnen het POS zodat die ten goede komen aan borging en kwaliteitsontwikkeling? Het organiseren en faciliteren van deze activiteiten draagt bij aan de rijkdom aan diversiteit in het POS.

Actoren in het POS

In verbinding en in dialoog maken wij kwaliteit. Wie zijn 'wij'? Alle actoren die een rol hebben in het POS zijn hieronder in [een overzicht](#) gevat, met een omschrijving van iedere actor.

Afbeelding 4

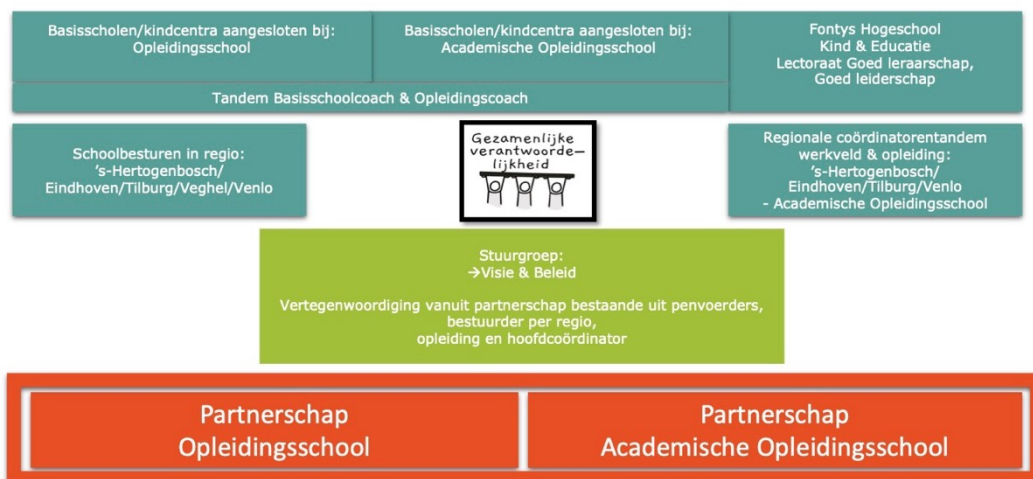
Hoe is het POS georganiseerd?

Het partnerschap wordt aangestuurd door een stuurgroep bestaande uit twee penvoerders (een vanuit de AOS en een vanuit de OLS), per regio een stuurgroep lid en drie vertegenwoordigers vanuit de opleiding Leraar Basisonderwijs verbonden aan Fontys Hogeschool Kind en Educatie (FHKE). De hoofdcoördinator vanuit de opleiding vormt de schakel tussen de stuurgroep en het POS-coördinatorenoverleg. De POS-coördinatoren zijn vervolgens de schakel naar alle lagen binnen de eigen regio. In elke laag van het POS is er sprake van een tandem tussen werkveld en opleiding. Deze komt tot uiting in de verschillende overlegvormen binnen het POS en ook in de samenstelling van de schrijfgroep van de kritische reflectie. Het organogram heeft tussen alle blokjes heen-en-weergaande verbindingslijnen die een continue uitwisseling tussen actoren binnen de regio en POS-breed zichtbaar maakt.

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

Organogram samenspel werkveld en opleiding

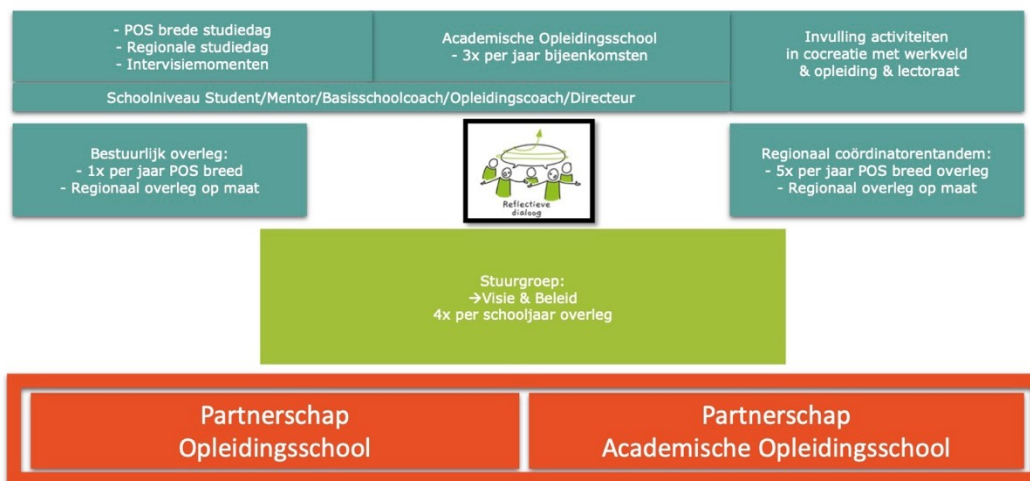

Afbeelding 5

Overleg- en samenwerkingsstructuur

Om leren mogelijk te maken zijn er diverse activiteiten in het POS. Er is een overzicht gemaakt volgens dezelfde opbouw als in het organogram. Dit maakt zichtbaar op welke laag, met welke actoren, welke structurele activiteiten plaatsvinden. Daarnaast worden op maat op de verschillende lagen incidenteel activiteiten georganiseerd.

Overleg- en samenwerkingsstructuur

Afbeelding 6

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

Koppeling met de vier waarborgen

Het kwaliteitskader geeft met de vier waarborgen gereedschap om kritisch te reflecteren op onze ambitie. Maar ook om te zien waar de groei heeft gezeten en waar we nu staan.

Wij zijn trots op wat we samen hebben bereikt in onze visie op het leren van de leraar, beginnend bij ieder die betrokken is bij samen opleiden en daarmee als voorbeeld dient voor het leren van de student. We dragen gezamenlijk de verantwoordelijkheid voor een samenhangende en consistente leeromgeving waarin de verbinding tussen werkplek en opleiding zichtbaar en merkbaar is.

De gezamenlijkheid in het dragen van verantwoordelijkheid voor samen opleiden, samen professionaliseren en samen onderzoeken komt tot uiting in de manier waarop het POS georganiseerd is, hoe rollen gedefinieerd zijn en op welke wijze we systematisch werken aan professionele ontwikkeling van alle actoren.

Onze kwaliteitscultuur kenmerkt zich door dialoog waarbinnen alle actoren met verschillende activiteiten en diverse gereedschappen blijvend werken aan kwaliteitsverbetering en -borging. Tegelijkertijd realiseren we ons dat dit continue aandacht blijft vragen, omdat zowel de inhoud van de rol van verschillende actoren als de kwaliteitseisen evolueren.

Dit alles brengt ons weer bij onze hoofdvraag met deelvragen:

Hoe zorgen we dat het POS toekomstbestendig is?

1. Hoe versterken we ontwikkelkracht en samenwerking binnen het POS met als doel het waarborgen van kwaliteit van samen opleiden, samen onderzoeken en samen professionaliseren?
2. Hoe faciliteren en waarderen we eenheid in verscheidenheid, met andere woorden hoe behouden we de kracht en eigenheid van diverse regio's?

Met alle aanknopingspunten die we verzamelden vanuit het schrijfproces van de kritische reflectie, de peerreviewdag en overige activiteiten die hiermee samenhangen, verwachten we dat het Partnerschap Opleiden in de School toekomstbestendig en duurzaam is. Met als hoogste doel goed onderwijs aan onze kinderen.

PARTNERSCHAP OPLEIDEN IN DE SCHOOL

POSpedia

Voor de leesbaarheid van de kritische reflectie staan hieronder begrippen toegelicht zoals wij die hanteren in het POS.

Partnerschap Opleiden in de School (POS)

Partnerschap tussen werkveld en opleiding waarbij wederzijdse kennis en kunde worden gedeeld door samen op te leiden, samen te onderzoeken en samen te professionaliseren

Academische Opleidingsschool (AOS)

Een ervaren opleidingsschool die systematisch werkt aan de ontwikkeling van een onderzoekscultuur

Opleidingsschool (OLS)

Een basisschool die is aangesloten bij het Partnerschap Opleiden in de School en een studentengroep begeleidt die bestaat uit 6 tot 8 studenten uit verschillende studiefasen en opleidingsvarianten. Deze begeleiding wordt verzorgd door de mentor, de basisschoolcoach en de opleidingscoach.

Integrale kwaliteitsontwikkeling (IKO)

Vanuit tien principes en visie op samen opleiden geven we vorm en inhoud aan de kwaliteitsontwikkeling in het POS.

Werkplekleren

Leren op de werkplek door student en zijn medestudenten en begeleiders

Basisschoolcoach (BSC)

Schoolopleider (begeleider vanuit de basisschool)

Mentor

Leraar bij wie de student in de klas staat

Opleidingscoach (OC)

Instituutopleider (begeleider vanuit de opleiding)

Feedbackgeletterdheid

Het vermogen om feedback te ontvangen, te interpreteren en te gebruiken om ervan te leren